

Pripombe na osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

KRAJEVNE ORGANIZACIJE SZDL so na območju naše občine v drugi polovici meseca septembra organizirale javno razpravo o osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in o osnutku statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji v desetih krajevnih skupnostih. Obravnave teh dokumentov, ki so jih obrazložili in dajali na njih pojasnila strokovnjaki skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije se je udeležilo okoli 600 občanov.

Za razpravo je bilo pri občanah veliko zanimanje predvsem za novosti, ki jih vsebuje osnutek, kar se je odražalo v številnih vprašanjih, izraženih mnenjih in danih predlogih za spremembo in dopolnitve v posameznih zadevah v teh dokumentih. Iz vsebine razprav je vidno, da občani novosti in dopolnitve v predloženih osnutkih glede na dosedanje urejanje družbenih odnosov na tem področju pozdravljajo, čeprav te niso bistvene z ozirom na dosedanje ureditve.

NAČELA IN MERILO

Podlaga pri izdelavi osnutka zakona in statuta so bili sklepi tretje seje konference ZK Slovenije o socialni varnosti delavcev, solidarnosti in odpravljanju nepravilnih socialnih razlik. Na razpravah je bila izražena zahteva, da se z zakonom uveljavijo vsa tista načela in merila pri določanju pokojninske osnove, s katerimi naj se zagotovi boljše pokojnino delavcem z nizkimi osebnimi dohodki. Prav tako pa naj se ta načela in merila uveljavijo pri usklajevanju najnižjih pokojnin. Upokojenci ki so se pred leti upokojili s 35 leti pokojninske dobe pa so zahtevali, da se jih z novim dopolnjenim zakonom izenači s sedanji upokojenci s 40 leti pokojninske dobe.

Razpravljalci na kmečkem območju pa so zahtevali, da se pokojninsko zavarovanje kmetov izenači z ostalimi kategorijami zavarovancev in menijo, da ne bi smelo biti v našem sistemu takšne diferenciacije. Smatrajo, da ne bi smela biti za kmete omejitev zavarovanja kot jo predvideva osnutek zakona, pod pogojem če združujejo svoje delo in delovna sredstva z zadrugo ali z drugo organizacijo združenega dela, ali če so kooperanti. Menijo, da zaradi teh določil oziroma pogojev niso v enakopravnem položaju napram ostalim kategorijam zavarovancev — privatni obrtniki, gostinci itd. — ki prav tako delajo s svojimi delovnimi sredstvi, pa vendar spadajo v kategorijo obvezno zavarovanih oseb.

Za ugotavljanje pokojninske osnove za starostno pokojnino je bila deležna širše podpore občanov varianta, po kateri skupnost določi maksimalno osnovo za vsako kvalifikacijsko skupino zavarovancev, ki je predvidena v družbenem dogovoru o delitvi osebnega dohodka. K tej varianti je bil dodan še predlog, da se za ne kvalificirane in polkvalificirane delavce ali pa sploh določi tudi minimalna pokojninska osnova.

Predlagali so tudi, da bi morala biti pokojnina za enako ali podobno delovno mesto z enako pokojninsko dobo ista ali bolj izenačena kot je to dosedaj. Prav tako pa je bilo mnogo kritičnih pripomb na prevelike razlike med najnižjimi in najvišjimi pokojninami in so predlagali da se določi višino najnižje in mejo najvišje pokojnine in da se po potrebi za visoke pokojninske osnove določi degradativna lestvica.

V razpravi je bilo izraženih največ različnih mnenj in stališč o dopolnilnem delu upo-

kojencev. Za nespreejemljiv predlog v osnutku zakona je precejšnje število razpravljalcev smatralo določilo, da se upokojencu, ki je znova stopil v delovno razmerje ne izplačuje pokojnina, oziroma se mu izplačuje zmanjšana. Za spremembo tega določila so bili dani v razpravi naslednji predlogi: pokojnina naj se izplačuje nezmanjšana, dohodek iz ponovne zaposlitve oziroma dopolnilnega dela pa naj se dovolj visoko obdavči, ali pa višino na drug način omeji. Polna pokojnina naj se izplačuje tistim upokojencem, katerih pokojnina in osebni dohodek iz dopolnilnega dela ne presegata republiškega povprečja osebnega dohodka povečanega za 50%. Ta cenzus pa naj bi se zvečal za določeno vsoto za vsakega vzdrževanega člana upokojenčeve družine. Dan je bil tudi predlog, da se onim s pokojnino nad 2.600 dinarjev procentualno zniža pokojnina z ozirom na višino dohodka, ki ga dobivajo z dopolnilnim delom.

BENEFICIRANA DOBA

Postavljena je bila zahteva, da se tudi z dopolnjenim zakonom prizna beneficirana delovna doba za vsa tista delovna mesta in poklice, za katere je že sedaj priznana. Načeloma so se strinjali glede določil o beneficirani delovni dobi kot je navedeno v osnutku, da se beneficirana doba predvsem v primeru invalidnosti. Mnogi so bili mnenja, da bi bilo treba tudi za starostno pokojnino računati pokojninsko dobo s povečanjem za določene poklice oziroma dejavnosti, ki so posebno nevarne za zdravje in ki hitreje izčrpavajo delavčevu zmožnost za delo. Ugotavljajo da so še nekateri poklici, ki jih osnutek zakona ne zajema, in zato predlagajo, da se ponovno prouči, v katerih primerih se delovna doba beneficira.

Številne so bile zahteve, da se v pokojninsko dobo obvezno šteje čas služenja vojaškega roka v JLA. Nekateri razpravljalci pa so menili, da se v pokojninsko dobo šteje tudi čas služenja v okupatorskih vojskah onim, ki so bili vanje prisilno mobilizirani. Nadalje so bili dani predlogi, da se študentom univerze, visokih in višjih šol šteje določena doba

v pokojninsko dobo, dan je bil predlog 5 let, in da se jim z zakonom omogoči odkup teh let. V pokojninsko dobo naj bi se všteval določen čas materam-aktivnim zavarovankam in sicer za rojstvo vsakega otroka po eno leto.

Usklajevanje pokojnin je bilo na sestankih predmet zelo obširne razprave. Glede tega so bili dani naslednji predlogi: pokojnine naj se revalorizirajo linearno in v znesku ne pa v procentu, ker zaradi tega nastajajo vedno večje razlike v odnosu med nizkimi in visokimi pokojninami. Ker je vedno večja razlika v pokojninah med starimi in novimi upokojenci, predlagajo da se stari upokojenci pri določitvi pokojninske osnove izenačijo z novimi po kvalifikacijah oziroma njihovimi prejemki na osnovi katerih se je določila pokojninska osnova. Pokojnine naj se usklajujejo z rastjo osebnih dohodkov aktivnih zavarovancev oziroma dvigom splošnega standarda. Usklajevanje pokojnin naj se izvaja v krajših časovnih razdobjih, predlagajo polletno. Do določitve višine revalorizacije pa naj se izplačuje akontacija. Načeto je bilo tudi vprašanje nadomestila delovnim invalidom zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu. Sedanji sistem ne ustreza predvsem zaradi tega, ker se enkrat določena razlika povečuje v poznejših letih samo z dodatkom povečanja življenjskih stroškov, ne pa tudi s porastom osebnih dohodkov. Zaradi tega se enkrat določeno nadomestilo vedno bolj zmanjšuje v razmerju do dohodka, ki bi ga zavarovavec dobival na prejšnjem delovnem mestu. Če hočemo delovnega invalida zadržati čimdlje v delovnem razmerju, je v novem sprejemljiva le tista varianta, po kateri se enkrat določeno nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka povečuje ne samo z odstotkom porasta življenjskih stroškov, ampak tudi s porastom osebnega dohodka, na vsak način pa vsaj s porastom standarda.

To so glavne značilnosti iz mnenj in predlogov, ki so jih dali občani in delovni ljudje na razpravah v krajevnih skupnostih. Poleg teh je bil dan tudi predlog, da bi bila za borce NOV »borčevska pokojnina« izenačena za celotno območje Jugoslavije, ker so sedaj občutne razlike med posameznimi republikami oziroma pokrajinami. Razpravljalci tudi menijo, da se v osnutku zakona v določanju višine pokojnine ne vidi denarni izraz iz naslova minulega dela. V zvezi z določbami o postopku za uveljavljanje pravic, pa je bilo mnenje, da bi se pritožbe zavarovancev reševale v posebnih odborih zavarovancev.

IKADROVSKE PRIPRAVE NA VOLITVE

PRETEKLA občinska konferenca SZDL v Šiški je posvetila del svojega skopu odmerjenega časa kadrovskim pripravam na volitve. Člani občinske konference so ugotovili, da je kadrovska politika nasploh zanemarjena ter, da se ob problematiki kadrov pogovarjajo le takrat, ko kadrovski problemi nujno silijo, da poiščejo nekatere rešitve. Kadrovanje in evidentiranje bodočih kandidatov za odgovorne funkcije v naših družbeno političnih skupnostih in organizacijah gre po starem naprej. Bilo je organizirano več sestankov, programirano je bilo tudi delo, vendar v sami bazi, v kateri bi morali pripravljati evidentiranje možnih kandidatov se stvari niso spremenile na boljše.

V predpripravah na bodoče volitve je uspela volilna komisija pri socialistični zvezi evidentirati le 35 možnih kandidatov. Številka postaja zelo kritična če upoštevamo to, da se čas za izvedbo volitev vsak dan hitreje bliža. Ob evidentiranju volilna komisija še ni uspela doseči primerne javnosti dela. Saj je ves smisel kadrovskih priprav ravno v tem, da ljudje vidijo svoje sodelavce kot bodoče možne kandidate. Precej kritično je tudi evidentiranje v podjetjih, kjer bi

morala biti najmočnejša baza kadrov. Iz vrst delovnih organizacij nima volilna komisija pri občinski konferenci SZDL skoraj nobenih podatkov. Ob tem se seveda pojavlja nevarnost, da bi nas lahko presenetilo dejstvo, da moramo vse potrebne priprave za volitve opraviti v zadnjih 14 dneh. Tedaj bo imela volilna komisija prav gotovo težko nalogo, razen tega bo obstajala tudi nevarnost, da za posamezne odgovorne delovne naloge ne bomo uspeli pridobiti najprimernejših ljudi.

Komisije katerih naloge so bile evidentirane, so brez izkušenj, prav tako pa ni nihče kdo ve koliko delal na tem, da bi usposobil posamezne člane komisij za odgovornejše kadrovske delo. Mnogi izmed sodelavcev ne poznajo kadrov v občini, zato se vrtijo v krogu poznanih ljudi. Precej pa moti tudi nov skupščinski sistem, ker ne vedo kako evidentirati, kakšne kadre in kakšne profile. Vsekakor bo potrebno na hitro usposobiti člane komisij, tako da bomo lahko mirno pričakali volitve.

Veliko dela pa bi ob tem morale opraviti tudi organizacije sindikata in mladine, ki so v teh prvih predpripravah izostale pri evidentiranju. B. Š.